

Milka, Lidia

"Renesans islamu", Adam Mez, tł. i wstęp Janusz Daniecki, Warszawa 1980 : [recenzja]

Przegląd Historyczny 72/1, 169

1981

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

Adam Mez, *Renesans islamu*, tłum. i wstęp Janusz Danecki, Państwowy Instytut Wydawniczy, „Rodowody Cywilizacji”, Warszawa 1980, s. 490.

Przedmiotem monografii szwajcarskiego uczonego jest szeroko pojmowana kultura muzułmańska w X wieku, t.j. w dobie jej największej świetności. Nie jest to jednak opis stanu tejże kultury w przeciągu jednego stulecia, ale swoista egzemplifikacja cywilizacji islamu okresu klasycznego, wyznaczonego panowaniem Umajjadów i Abbasydów. Na tle całej złożonej struktury ówczesnego zislamizowanego świata autor przedstawia realia interesującej go epoki, wzbogacając je barwnymi anegdotami i cytataami źródłowymi. W pracy odnaleźć można zarówno dane dotyczące stosunków politycznych, gospodarczych i religijnych w arabsko-muzułmańskim imperium, jak i informacje o życiu codziennym jego mieszkańców, ich twórczości literackiej, artystycznej, czy też naukowej.

Książka wykorzystuje bogatą spuściznę źródłową średniowiecznego Wschodu. Zawarty w niej obraz widziany jest niemal wyłącznie oczami samych muzułmanów, najczęściej twórców, bądź też świadków jej powstawania. Toteż nie ma w niej śladu europocentryzmu, ciągle jeszcze częstego przy opisie dziejów orientalnych. Niewątpliwie na uwagę zasługuje pieczołowicie przygotowany przez Meza aparat naukowy. Ponad trzy i pół tysiąca przypisów, zamieszczonych w oryginalnej pracy, stanowiło wartościowy materiał naukowy, objętościowo równający się połowie jej tekstu. W polskim wydaniu poważnie je ograniczono, pozostawiając wyłącznie te, które uzupełniają treść lub podają źródła obszerniejszych cytatów; zrezygnowano natomiast np. z odsyłaczy do źródeł arabskich. Monografię uzupełniają: indeks nazwisk i nazw geograficznych, wykaz kalifów i emirów X wieku oraz wykres obrazujący podziały religijne i polityczne w islamie; brak jej zaś bibliografii. Trzeba jednak pamiętać, iż autor nie zdążył przed śmiercią dokończyć ostatecznej redakcji swego dzieła. Podstawą tłumaczenia jest jego pierwsze wydanie z 1922 roku.

„Renesans” wydany został nadzwyczaj starannie. Na uwagę zasługuje zwłaszcza interesująca, ze smakiem dobrana ikonografia oraz pożyteczne mapki, którymi go opatrzone.

Na koniec mała uwaga. Wątpliwości budzić może tytuł książki. Został on jednak obszernie omówiony we wstępie przez jej tłumacza.

L.M.

Historia dyplomacji polskiej (połowa X w. — XX w.), pod red. Gerarda Labudy, t. I: *połowa X w. — 1572*, pod red. Mariana Biskupa, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1980, s. 874.

Jest to I tom syntezy, który kończy się na ostatnim roku rządów jagiellońskich, przełomowym, zdaniem autorów, ze względu na dzieje dyplomacji, jako instytucji. Bo takie pojęcie dyplomacji przyjęte zostało w syntezie za obowiązujące, jak wyjaśnia Gerard Labuda we „Wstępie” („Historia dyplomacji — przedmiot i zakres wykładu”). Pozwala ono uniknąć niedostatków tradycyjnych ujęć zagadnienia: koncepcji personalistycznej, przedstawiającej dyplomację, jako wynik działalności dyplomatów oraz koncepcji historyczno-politycznej, w której zaciera się granica między historią polityki zagranicznej a dziejami dyplomacji. Dyplomacja bowiem jest tylko „narzędziem polityki”. Historia dyplomacji jest więc historią instytucji „realizującej politykę państwa w zetknięciu z ościennymi i dalszymi państwami lub instytucjami, przy pomocy wypróbowanych, choć wciąż